

(א) נשמת קו: ושי"ן
 (ב) סוטה לח: א [פי'
 אין שי"ן מולאין עד דלחו
 לבי כנשתא ושמעו מש"ן
 מתחלה ועד סוף כי"ב
 הרי"ף וע"ש ברי"ן, (ד) [וע'
 חו"ק לעיל ח: ד"ה שהחש
 ומוס' בינה מ: ד"ה אחיה
 ומוס' עירובין מ: ד"ה
 זכרון, (ה) [בש"א: הריקע],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והלכה כו'
 כרנן גמליאל דהך
 שבעתיך דמשמע:
 (ב) בוג"ה ה"ג כו' פעמים
 בין היום וצ"ח הילכה
 באייר: (א) בא"ד בשלמא
 לרי אליעזר היינו דשניה
 וכו' אלא לרי יהושע מאי
 שניה:

הגהות הגר"א

[א] גמרא דאוש"י (ברכות)
 מו"ט:

מוסף רש"י

עם שאחורי כהנים
 אינן בכלל ברכה. שאין
 הברכה משונה עליהם
 לעקור רגליהם ולכל לפני
 להטות ליהו"ת מתנבכים
 פנים כנגד פנים כדמ',
 הלך אינן בכלל ברכה,
 כדלמתיין כה תכרו פנים
 כנגד פנים (מוס' חז"ל).
 הדרן עלך מסכת ראש
 השנה

יום טוב פרק רביעי ראש השנה

לה.

עין משפט
 נר מצוה

סו א מיי פ"ח מהל'
 תפלה ה' י טו"ט
 א"ח סי קכד סעף א וטור
 א"ח סי תקפ"א:
 סו ב מיי פ"ג מהל'
 שופר ה' ח טו"ט
 א"ח סי תקפ"א סעף ד
 נהג"ה:
 סח ג מיי פ"ד מהלכות
 תפלה ה' יט טו"ט
 א"ח סי ק:
 סט ד מיי פ"ו מהל'
 נשואות כפ"ח ה"ח
 טו"ט א"ח סי קכח
 סעף כד:
 ע ה טור א"ח סי תקפ"א:

רבינו חננאל

ואקשינן אי מודו ליה לרבן
 גמליאל למה ליה לרי יוחנן
 למימר הלכתא כוותיה, לא
 אמרין הלכתא אלא הויכח
 דאיכא פלוגתא. ופריך רב
 תנמן בר יצחק מאן מודי
 ליה לרב גמליאל ר' מאיר
 והכמים חולקין על זה ועל
 זה. דתנו רבנן ברכות של
 ראש השנה ויום הכפורים
 בלבד, אבל בכל השנה
 איך הלכה כרבן גמליאל.
 ומאי שנה ראש השנה ויום
 הכפורים מן השנה כולה,
 אילמא משום דבתי (דבתי)
 [דנפישין] בהו קראי, והן
 עשר מלכות עשר זכרונות
 ועשר שופרות, והאמר
 רב חננאל אמר רב כיון
 שאמר ובתורתך כתוב
 לאמר שוב אינו צריך
 להזכיר הפסוקין, אלא
 משום דאוש"י ברכות.
 כלומר בכל שבת ומועד
 מתפללין שבע ובאלו
 אלעזר לעולם יסדיר אדם
 תפילתו ואחר כך תפלה.
 ואמר ר' אבא מסתברא
 בברכות של ראש שנה
 ושל יום הכפורים ושל
 פרקים, אבל של כל השנה
 כולה לא. וכן סוגיא
 דשמעתי. אמר רב אחא
 בר רב עיריא אמר ר'
 שמעון חסידא פוטר היה
 רבן גמליאל אפילו עם
 שבשדות כול'. ואסיקנא
 אלא כי אתא רבין אמר
 ר' יעקב בר אידי אמר ר'
 שמעון חסידא לא פטר
 רבן גמליאל אלא עם
 שבכנסת ושומעין משליח
 ציבור, והעם שבשדות
 והן אנוסין שאינן יכולין
 לבא, אבל בני דשביחו
 בעיר ולא אתו לא פטר
 להו רבן גמליאל. ירושלמי
 רבן גמליאל אומר שליח
 ציבור מוציא את הרבים
 ידי חובתן ר' הונא רובה
 דעפרותן בשם ר' יוחנן
 הלכתא כרבן גמליאל
 באלין תקיעתא והא שישנן
 שם מראש התפילה.
 הדרן עלך י"ג של
 ר"ח סליקו פירושי רבינו
 חננאל במסכת ראש
 השנה. תהלה לשוכן
 מעונה

אילימא משום דנפיש. פירש בקונטרס דליכא דמוספי ר"ח
 ולאש השנה ומלכות וזכרונות ושופרות כיון שאמר
 ובתורתך כתוב לאמר כיון שאמר נעשה ונקריב לפניך כמלות ר'נוך
 כמו שכתבת עלינו בתורתך אין לריך לומר מקראות המוספין וצטט
 רבומיו פירש להא דרז חננאל
 במלכות וזכרונות ושופרות וקשה
 הא דלא כרנן ודלא כר' יוחנן בן
 נורי דתנן (לעיל זב.) אין פוחטין
 מעשרה מלכות כו' ור"ת פירש
 דאפסוקי דמלכות וזכרונות ושופרות
 קאי והיכא דהתמיל פליגי דלא יפחות
 למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה
 אזל יכול לפטור עצמו לגמרי ע"י
 בתורתך כתוב לאמר אזל מקראות
 של מוסף צריך להזכיר לעולם שהם
 צמקוס הקרצנות אזל מוסף דר"ח
 אין לריך להזכיר צ"ה אלא שדי לו
 במה שאמר מלכד עולת הדשה
 ומנחתה שזוה נכלל כל מוספי ר"ח
 העולות וכדי להזכיר גם השעיר
 שהוא חטאת יאמר ושני שעירים לכפר
 ושני תמידים כהלכתו':

הדרן עלך יום טוב

וסליקא לה מסכת ראש השנה

ובתורתך כתוב לאמר שוב אינו צריך
 ואח"כ יתפלל אמר רבי אבא ימסתברא מילתיה דר' אלעזר בברכות של
 ר"ה ושל יוה"כ ושל פרקים אבל דכל השנה לא אינו והוא רב יהודה מסדר
 צלותיה ומצלי שאני רב יהודה כיון דמתלתין יומין לתלתין יומין הוה מצלי
 כפרקים דמי אמר רב אחא בר עירא אמר רבי שמעון חסידא פוטר
 רבי אבא בריה דרב בנימין בר חייא יעם שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה אלא כי אתא
 רבין אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי שמעון חסידא הלא פטר רבן גמליאל אלא עם שבשדות
 מ"ט משום דאניס במלאכה אבל בעיר א"ל:

הדרן עלך יום טוב וסליקא לה מסכת ראש השנה

כי סליק רבי אבא מימי פירש דנפיש. פירש בקונטרס דליכא דמוספי ר"ח
 ר"ה. לקמן מפרש מ"ש הני: מאן מודים. לו בצרכות של ר"ה
 ויוה"כ ר"מ: והלכה מכלל דפליגי. דקאמר ר' יוחנן הלכה כרנן
 [גמליאל] דהך (א) דמשמע מכלל דעמדו במחלוקתן: רנן. שאל
 החכמים חוץ מר"מ: **אילימא משום**
דנפיש קראי. דליכא דמוספי ר"ה
כיון שאמר ובתורתך כתוב. כלומר
 כיון שאמר נעשה ונקריב לפניך
 כמלות ר'נוך כמו שכתבת עלינו
 בתורתך: **אין לריך.** לומר מקראות
 המוספין: **אלא משום דאוש"י.**
 שהרי כאן תשע ואריות ומטעות
 דאין הלל בקיאין בהן. ורבותי מפרשין
 להא דרז חננאל במלכות וזכרונות
 ושופרות וקשיא לי הא דלא כרנן
 ולא כר' יוחנן בן נורי דתנן (לעיל
 דף זב.) אין פוחטין מעשרה מלכות
 וכו': **ושל פרקים.** מועדות: **מסלתין**
לחלתין. שהיה מחזר תלמודו כל
 שלשים יום: **פוטר היה כו'. שש"י**
מוציאם: אינן בכלל ברכה. ואע"פ
 שעם שבשדות בכלל ברכה הני דמנו
 למית קמי כהנים ויפנו כהנים אליהם
 ויבכרו וחס לא כלו אלו אינן בכלל
 ברכה: **אזל דעיר לא.** משום דלא
 אניסי ויכולין להסדיר תפלתן:

הדרן עלך יום טוב

וסליקא לה מסכת ראש השנה

היה רבן גמליאל אפילו עם שבשדות
 דרתי אבא בריה דרב בנימין בר חייא יעם
 רבין אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי שמעון חסידא הלא פטר רבן גמליאל אלא עם שבשדות
 מ"ט משום דאניסי במלאכה אבל בעיר א"ל:

הדרן עלך יום טוב וסליקא לה מסכת ראש השנה

הכי גרסינן הלכה זו בצרק ראשון (דף יא):
 שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבועה עשר יום לחדש ציוס הוה נקבעו כל מעינות תהום רצה וארצות השמים נפתחו ר"א
 אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שמול כימה שוקע ומעיות מתמעטין ומתוך ששניו מעשיהם שניה הקצ"ה עליהם מעשה בראשית
 והעלה מול כימה ציוס ונטל שני כוכבים ממנה והציא מצול לעולם. ר' יהושע אומר אותו יום שבעה עשר באייר היה יום שמול כימה
 עולה ציוס ומעיות מתגברין ומתוך ששניו את מעשיהן שניה הקצ"ה עליהם מעשה בראשית ונטל שני כוכבים ממנה והציא מצול לעולם.
 בשלמא לרי יהושע היינו דכתיב שני אלא לרי"א מאי שני שני לדין בשלמא לרי"א היינו דשניה אלא לרי יהושע מאי שניה שניה כרז
 חסדא. והיכן פירושה שנים עשר מזלות קבועין בגלגל ששה מהן למעלה מן (א) הקרקע וששה למטה כשזה עולה מן הקרקע מלך אחד
 חזירו שכנגדו שוקע נקרקע ציוסן מע"ג ד"ד למעלה צלילה טש"ט סא"צ למטה לאור הבוקר מתחיל טולה לעלות מן הקרקע ומאזינס
 לשקוע לטוף שעה ראשונה טולה כולו עולה ומאזינס כולו שוקע בארץ שניה שור עולה ועקרב שוקע שלישי תאומים עולה קשת שוקע
 וכן עושין כל ימי ניסן י"ב מזלות מגלגלין את העולם פעמים צין (א) ציוס וצין צלילה באייר שור עולה בשעה ראשונה של יום ועקרב
 שוקע שניה תאומים עולה קשת שוקע שלישי סרטן עולה גדי שוקע וכן מגלגלין עד תשלוס כל המזלות וחרצין חלילה פעמים צין
 היום והלילה וכן עושין השנים עשר מזלות לשנים עשר חדשים לסיין תאומים עולה מן הקרקע בתחילת היום לתמוח סרטן לזכ אריה
 לאלול בתולה לתשרי תאומים למרחשון עקרב וכן כולם כימה הוא שור ר"א אומר אותו היום שבעה עשר במרחשון היה יום שמול כימה
 שוקע ציוס בשכימה שהוא שור עולה כבר התחילה חמה לנטות למערב וזהו שקיעתו של כימה שלשעה שביעית של יום עולה שור מן
 הקרקע שהרי שעה ראשונה של מרחשון עקרב עולה מן הקרקע שניה עולה קשת שלישי גדי רביעית דלי חמישית דגים ששית טולה
 שביעית שור ושבביעית חמה מתחלת לשקוע לזכ מערב ומעיות מתמעטין מחמת הינה והרוחות ר' יהושע אומר אותו היום שבעה
 עשר באייר היה יום שמול כימה עולה מן הקרקע בשעה ראשונה של יום ומעיות מתגברין שבאותו זמן לא חמה ולא צינה להמעטין
 בשלמא לרי יהושע היינו דכתיב שני הא' בחדש השני היינו אייר שהרי מנינו ניסן נקרא ראשון ראשון הוא לחדשי השנה אלא לרי"א דלאמר
 מרחשון היכן מנינו תשרי שנקרא ראשון שני לדין מנינו תשרי שנקרא ראשון לדין מרחשית השנה היינו תשרי בשמעתין לעיל והוה ליה
 מרחשון שני בשלמא לרי (א) יהושע היינו דשניה שלא היה זמנו של כימה לעלות מן הקרקע עד שעה שביעית ועלה מול כימה בתחלת היום
 כדי לעשות צו ארצות ולספוך עליהן המצול דרך הארצות למהר עליהן פורעניות ועוד שניו אחר שבשאר שנות העולם מעינות
 מתמעטין צוה הזמן ועכשיו נתרצו אלא לרי"א מאי שניה אין כאן שני לא במול כימה ולא בתגבורת המעיות שניה כרזב חסדא: